บทที่ 2
ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาศักยภาพการผลิตเพลงพื้นบ้านล้านนากรณีศึกษา พิณเปี๊ยะอาศัยหลักทฤษฎีและแนวการศึกษาอยู่ 3 แนวทาง คือ

2.1.1 แนวคิดด้านปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม

หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นมรดกตกทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน รวมถึงความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม อุปนิสัยใจคอ ตลอดจนรูปแบบของการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะทางวัฒนธรรมแตกต่างกันไป และความแตกต่างเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1) ปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์

บริเวณที่เป็นแหล่งอารยธรรมมาตั้งแต่สมัยโบราณ มักจะมีหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีปรากฏให้เห็นอยู่ ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนสถาน พระราชวัง และสถานที่สำคัญ ๆ ทางประวัติศาสตร์ เหล่านี้เป็นสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีตและยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบันสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความรู้และความเพลิดเพลิน

2) ขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรม

เป็นการแสดงถึงรูปแบบของการดำรงชีวิตของประชาชนในแต่ละสังคม ซึ่งจะมีความแตกต่างและมีเอกลักษณ์ที่ต่างกันไป เป็นสิ่งที่ยึดถือสืบทอดต่อกันมา ขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมที่แตกต่างกันนี้จะเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะประเพณีและวัฒนธรรมเฉพาะอย่าง เช่น ประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง ประเพณีเผาเทียนเล่นไฟ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นเรื่องธรรมดาหรือความเคยชินของคนในท้องถิ่นหนึ่ง แต่จะเป็นสิ่งที่แปลกประหลาดและน่าสนใจของคนอีกท้องถิ่นหนึ่งก็ได้ และเป็นสิ่งที่เจ้าของท้องถิ่นนั้นจะต้องรักษาไว้ด้วยความภาคภูมิใจ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

3) การประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น

ลักษณะการประกอบอาชีพของประชาชนมีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากโดยเฉพาะการประกอบกิจการที่นักท่องเที่ยวไม่เคยเห็นมาก่อน หรือการผลิตสินค้าที่แตกต่างไปจากบริเวณอื่น หรือเป็นการประกอบอาชีพที่มีขึ้นเฉพาะบริเวณใดบริเวณหนึ่งเท่านั้นเช่น การผลิตร่มของจังหวัดเชียงใหม่ หรือ การผลิตมีดอรัญญิกของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้าไปชมการผลิตและการประกอบอาชีพต่าง ๆ การประกอบอาชีพดังกล่าว ถ้าได้รับการส่งเสริมให้ดำรงรักษารูปแบบไว้ได้ก็จะเป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเจริญก้าวหน้า นำรายได้มาสู่ท้องถิ่นนั้นมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นว่าการประกอบอาชีพที่เด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละท้องถิ่นเป็นปัจจัยทางวัฒนธรรมอย่าหนึ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าไปยังสถานที่แห่งนั้น

2.1.2 ทฤษฎีการผลิต (Theory of Production)

ทฤษฎีการผลิตศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิต (lnput) และจำนวนผลผลิตที่ได้รับ (Output) ซึ่งอาจแบ่งการศึกษาวิเคราะห์เป็น 2 วิธี คือ (1) การวิเคราะห์แบบนับจำนวน (Cardinal Approach) ซึ่งเป็น การศึกษาค่าผลผลิตแบบต่าง ๆ และ (2) การวิเคราะห์แบบลำดับที่ (Ordinal Approach) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ด้วยเส้นผลผลิตเท่ากันและเส้นต้นทุนเท่ากัน ทั้งสองวิธีล้วนมีส่วนเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการผลิต

เนื่องจากทฤษฎีการผลิตเกี่ยวข้องกับฟังก์ชั่นการผลิตอย่างมาก ดังนั้น จึงต้องเข้าใจความหมายของฟังก์ชั่นการผลิต ฟังก์ชั่นการผลิต คือ การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตต่าง และจำนวนผลิตที่เกิดจากปัจจุบันการผลิต หมายความว่า ผลผลิตขึ้นอยู่กับจำนวนต่าง ๆ ของปัจจัยการผลิตที่ใช้ผลิตสินค้านั้น หน่วยธุรกิจสามารถเพิ่มหรือลดจำนวนผลผลิตได้ ด้วยการเพิ่มหรือลดจำนวนของปัจจัยการผลิตชนิดใดชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดที่ใช้อยู่ขณะนั้นสำหรับการผลิตในระยะสั้น (short-run production)สามารถอธิบายกล่าวคือ

โดยทั่วไปเมื่อหน่วยผลิตพบว่าการผลิตเพลงของตนขายได้ หน่วยผลิตย่อมจะพยายามปรับจำนวนการผลิตตามไปด้วย ซึ่งเกี่ยวโยงไปถึงจำนวนปัจจัยการผลิต อย่างไรก็ตาม หน่วยผลิตมักจะพบว่าในขณะที่ตนสามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณปัจจัยการผลิตหลายอย่างได้ทันที แต่ก็มีปัจจัยการผลิตอีกบางอย่างที่ต้องใช้เวลานานพอสมควรกว่าจะเพิ่มหรือลดจำนวนลงได้ ฉะนั้น จึงแบ่งการวิเคราะห์การผลิตออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตรวมและผลผลิตเพิ่มดังกล่าวข้างต้น นำมาใช้เป็นหลักในการแบ่งช่วงของการผลิตซึ่งมี 3 ช่วงด้วยกัน ดังรูป 2.1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

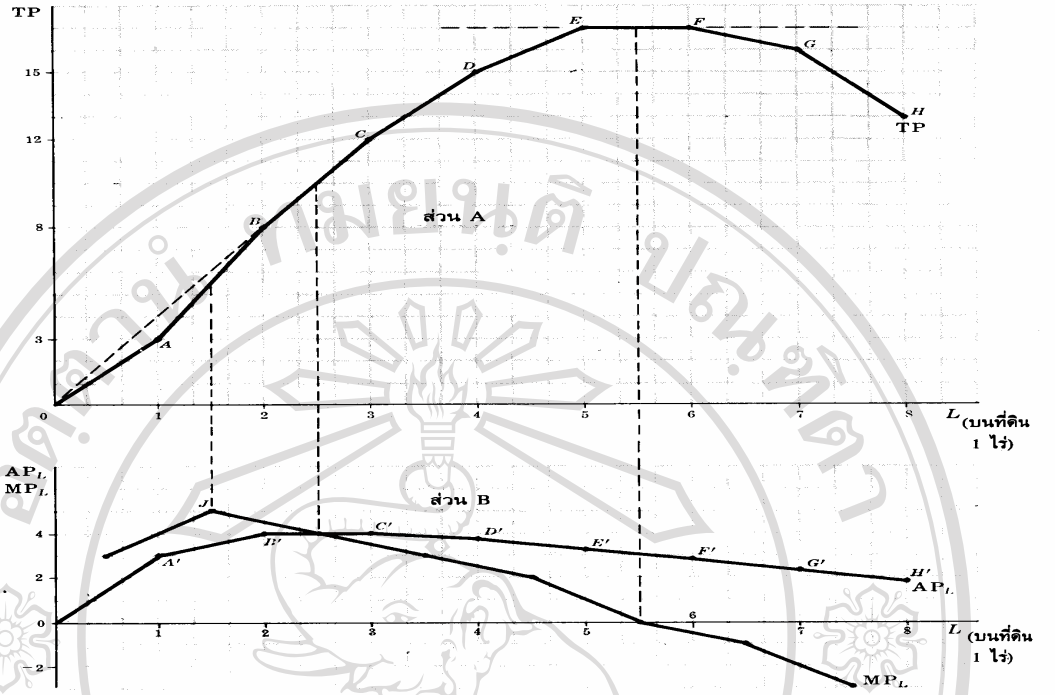

ภาพที่ 2.1 แสดงเส้นกระบวนการผลิต ผลผลิตหน่วยสุดท้าย ผลผลิตเฉลี่ย ผลผลิตรวม

ช่วงที่ 1 เริ่มตั้งแต่การใช้ปัจจัยแปรผันหน่วยที่ 1 จนถึงการใช้ปัจจัยแปรผันหน่วยที่ 4 ซึ่งตรงกับระดับผลผลิตเฉลี่ยมีค่าสูงสุด ส่วนผลผลิตเพิ่มจะมีค่ามากกว่าผลผลิตเฉลี่ยมาตลอดช่วง ณ จุดสิ้นสุดของช่วงจะมีค่าเท่ากันพอดี แม้ว่าช่วงที่ 1 นี้จะเป็นช่วงที่ผลผลิตเฉลี่ยสูงสุด แต่ผลผลิตก็ยังไม่ควรหยุดการผลิตอยู่แค่ช่วงนี้ เพราะในช่วงนี้ผลผลิตเพิ่มยังมีค่าเป็นบวก ดังนั้นการขยายการผลิตต่อไปยังนำผลดีมาสู่ผู้ผลิต

ช่วงที่ 2 เริ่มจากจุดสิ้นสุดของช่วงที่ 1 ผลผลิตเฉลี่ยมีค่าสูงสุดและเท่ากับผลผลิตเพิ่ม จนถึงจุดที่ผลผลิตเพิ่มมีค่าเท่ากับศูนย์และผลผลิตรวมมีค่าสูงสุด ช่วงนี้เป็นช่วงที่การลดน้อยถอยลงของผลได้เกิดขึ้นตลอดช่วง ดังจะเห็นได้จากการที่ผลผลิตเฉลี่ยลดลงตามลำดับ ผลผลิตเพิ่มซึ่งเริ่มลดลงแล้วในช่วงที่ 1 ก็ยังคงลดต่อไปตลอดช่วงที่ 2 นี้ โดยปกติผู้ผลิตจะผลิต ณ ระดับใดระดับหนึ่งที่อยู่ในช่วงที่ 2 นี้ แต่ไม่สามารถระบุได้ว่าผลผลิตจะทำการผลิตตรงระดับใดแน่นอน จนกว่าจะได้ทราบต้นทุนการผลิตและรายรับจากการผลิต

ช่วงที่ 3 เริ่มจากจุดที่ผลผลิตเพิ่มเท่ากับศูนย์เป็นต้นไป ช่วงที่ 3 นี้เป็นช่วงที่จำนวนผลผลิตทุกชนิดลดลงตามลำดับ เฉพาะอย่างยิ่งผลผลิตเพิ่มจะติดลบ ตามปกติผู้ผลิตไม่ควรจะขยายการผลิตจนเข้ามาอยู่ในช่วงที่ 3 ในช่วงที่ 3 นี้การเพิ่มปัจจัยแปรผันทำให้ผลผลิตรวมลดลงแทนที่จะเพิ่มขึ้น (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค, 2545)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เส้นแนวขยายการผลิต (Expansion Path)

ดังได้กล่าวแล้วว่าการผสมปัจจัยการผลิตเพื่อให้เสียต้นทุนต่ำสุดนั้น เงื่อนไข ดังกล่าวเกิดขึ้น ณ จุดที่เส้น lsoquant กับเส้น lsocost สัมผัสกัน นั่นคือเส้น IQ1, IQ2 และ IQ3 สัมผัสกับเส้น IC1, IC2 และ IC3 ณ จุด El, E2 และ E3 เมื่อลากเส้นเชื่อมต่อจุดทั้ง 3 จะได้เส้นแนวขยายการผลิต (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค, 2545)

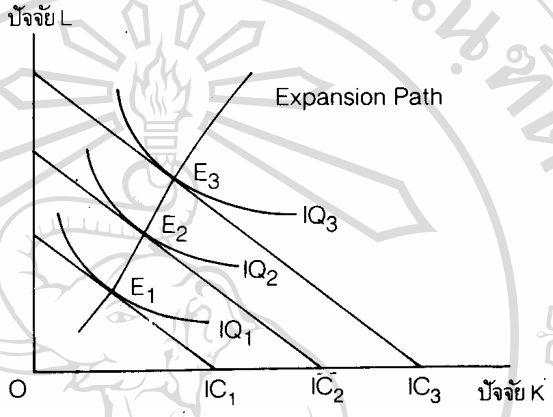

ภาพที่ 2.2 แสดงเส้นแนวทางขยายการผลิต

2.1.3 ทฤษฎีการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนโครงการ (Cost and Benefit)

1) ต้นทุนการผลิต (cost of production) ในวิชาเศรษฐศาสตร์ ต้นทุนการผลิตสินค้ามีวิธีการคำนวณอยู่หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้และสภาพปัญหาของการวิเคราะห์ ดังนั้นคำนิยามสำหรับต้นทุนการผลิตทางด้านเศรษฐศาสตร์ จึงมีความแตกต่างจากคำนิยามทางบัญชี ทำให้การคำนวณผลกำไรมีความแตกต่างกันออกไป จะพิจารณาเฉพาะต้นทุนตามความหมายในทางเศรษฐศาสตร์ซึ่งจะประกอบไปด้วย

1.1) ต้นทุนคงที่ (fix cost) คือ ต้นทุนที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนการผลิต ไม่ว่าจะผลิตสินค้าเป็นจำนวนเท่าใดก็ตาม ค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะเท่าเดิม เช่น ค่าเช่าสำนักงาน เป็นต้น

1.2) ต้นทุนผันแปร (variable cost) คือ ต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนการผลิต ไม่ว่าจะผลิตสินค้าเป็นจำนวนมากก็จะต้องใช้จ่ายต้นทุนผันแปรมาก เช่น ค่าจ้างแรงงาน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ต้นทุนการผลิตทั้งต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรแบ่งได้เป็น

- ต้นทุนทางตรง (explicit cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการซื้อปัจจัยการผลิตประเภทต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง ๆ หรือค่าใช้จ่ายที่จ่ายออกไปเป็นตัวเงิน (monetary cost)

- ต้นทุนซ่อนเร้น (implicit cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่มิได้จ่ายออกไปเป็นตัวเงินจริง ๆ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการที่ผู้ผลิตเอามาใช้ในการผลิตเสียเอง ซึ่งจะต้องประเมินราคาออกมาเป็นต้นทุนการผลิตด้วย เช่น ผู้ผลิตที่นำที่ดิน เงินทุน ตลอดจนแรงงานและความสามารถ มาใช้ในการดำเนินกิจการของตนเองก็จะต้องคิดออกมาในรูปของค่าเช่า ดอกเบี้ย ตลอดจนค่าจ้างและกำไร เป็นต้น เรียกอีกอย่างว่าต้นทุนค่าเสียโอกาส (opportunity cost หรือ alternative cost)

2) ผลตอบแทน (benefit)

ผลตอบแทนที่จะนำมาวิเคราะห์ในกรณีศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะเรื่องผลตอบแทนทางตรง (direct benefit) หรือผลตอบแทนขั้นต้น (primary benefit) หมายถึง สินค้าและบริการที่โครงการผลิตให้แก่ระบบเศรษฐกิจ

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตในระยะสั้น (short – run cost analysis)

ต้นทุนในการผลิตระยะสั้นประกอบด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนแปรผัน ซึ่งแต่ละประเภทแยกย่อยได้เป็นดังนี้ ต้นทุนรวม ต้นทุนเฉลี่ย และต้นทุนเพิ่ม ดังนี้

1) ต้นทุนรวม (total cost) หมายถึง ต้นทุนที่ประกอบด้วยต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปรรวม สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$TC = TFC + TVC$$

2) ต้นทุนคงที่รวม (total fixed cost : TFC) หมายถึงต้นทุนหรือรายจ่ายที่ต้องจ่ายตายตัว ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิต ผู้ผลิตจะต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนนี้ไม่ว่าจะผลิตมากน้อยเท่าไร หรือไม่ผลิตก็ตาม

3) ต้นทุนผันแปรรวม(total variable cost : TVC) หมายถึงต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงตามปริมาณผลผลิต ต้นทุนประเภทนี้จะมีสูงถ้าปริมาณผลผลิตมีมาก และจะลดลงเมื่อผลผลิตน้อยหรือจะเป็นศูนย์ถ้าไม่ผลิตเลย

4) ต้นทุนรวมเฉลี่ย (average total cost :ATC) สามารถคำนวณจากต้นทุนรวมหารด้วยผลผลิต แต่เนื่องจากต้นทุนรวมประกอบด้วยประกอบด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรดังนั้นต้นทุนเฉลี่ยเท่ากับ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

$$ATC = \frac{TC}{Q} = AFC + AVC$$

5) ต้นทุนส่วนเพิ่ม(Marginal Cost , MC) หมายถึงต้นทุนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง อันเนื่องจากปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงจากเดิม 1 หน่วย หาได้จากสูตร

$$MC = \frac{\Delta TC}{\Delta Q}$$

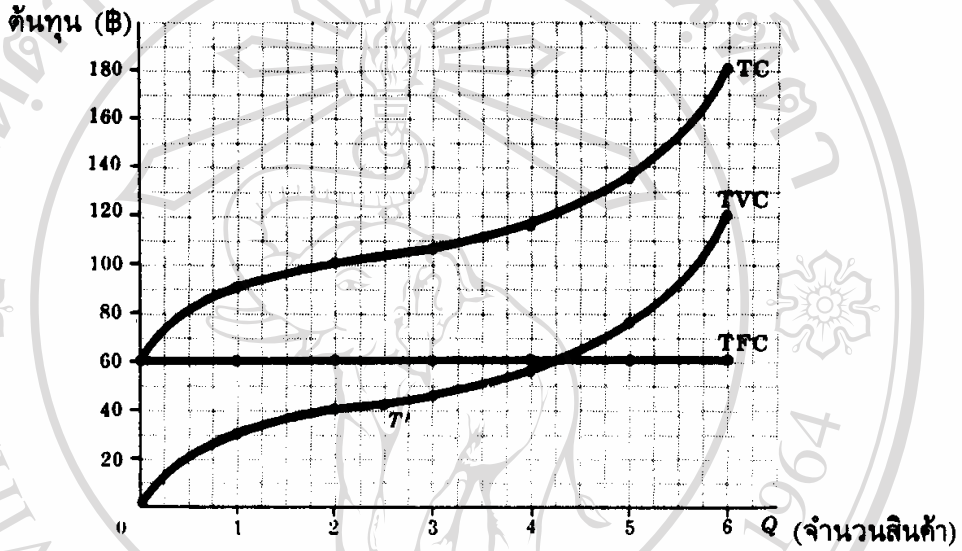

ภาพที่ 2.3 แสดงต้นทุนการผลิตระยะสั้น

หมายเหตุ TC หมายถึง ต้นทุนรวม
TVC หมายถึง ต้นทุนแปรผัน
TFC หมายถึง ต้นทุนคงที่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

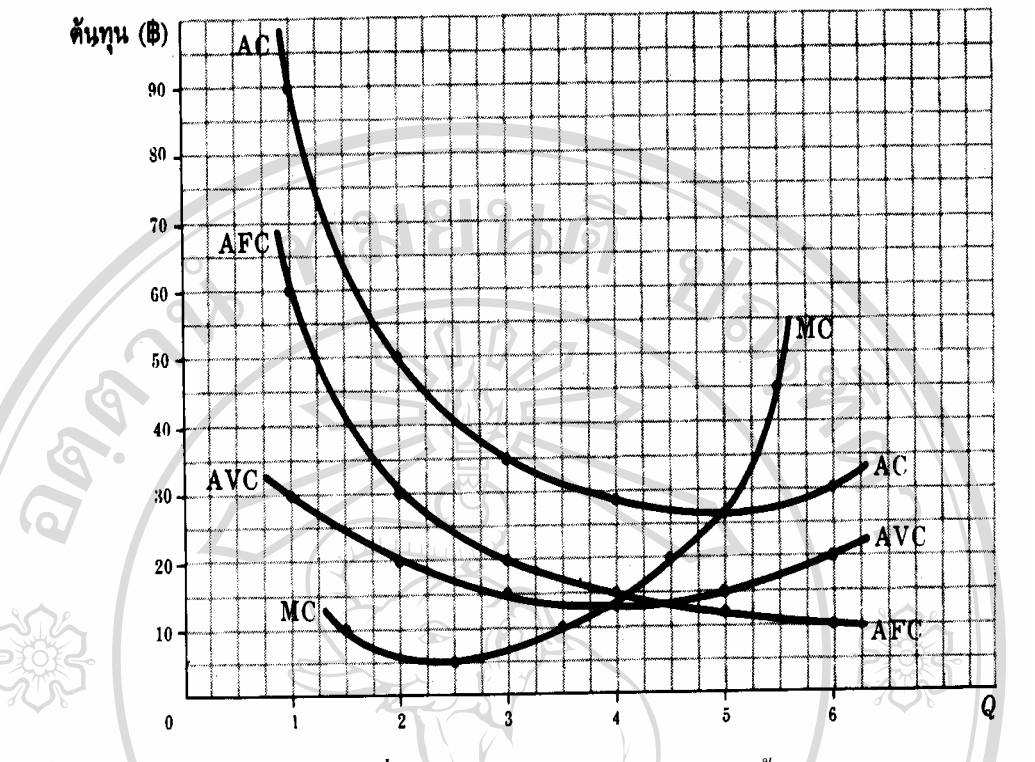

ภาพที่ 2.4 แสดงต้นทุนการผลิตระยะสั้น

หมายเหตุ AVC หมายถึง ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย
MC หมายถึง ต้นทุนส่วนเพิ่ม
AFC หมายถึง ต้นทุนเฉลี่ยคงที่
AC หมายถึง ต้นทุนเฉลี่ย

ต้นทุนคงที่เฉลี่ย (Average fixed costs) คือต้นทุนคงที่ทั้งหมดเฉลี่ยต่อหนึ่งหน่วยของสินค้าที่ผลิตได้ ค่าดังกล่าวนี้จะหาได้จากการหารค่าต้นทุนคงที่ทั้งหมดด้วยจำนวนสินค้าที่ผลิตได้

$$AFC = \frac{TFC}{Q}$$

ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย (Average variable costs) คือต้นทุนผันแปรทั้งหมดเฉลี่ยต่อหนึ่งหน่วยของสินค้าที่ผลิตได้ ค่าดังกล่าวจะหาได้จากการหารค่าต้นทุนผันแปรทั้งหมดด้วยจำนวนสินค้าที่ผลิตได้

$$AVC = \frac{TVC}{Q}$$

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ต้นทุนเฉลี่ย (Average costs) คือต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อหนึ่งหน่วยของสินค้าที่ผลิตได้ ค่าดังกล่าวนี้ จะหาได้จากการหารค่าต้นทุนทั้งหมดด้วยจำนวนสินค้าที่ผลิตได้ หรือในระยะสั้นจะหาได้จากการรวมค่าต้นทุนคงที่เฉลี่ย และต้นทุนผันแปรเฉลี่ยเข้าด้วยกันก็ได้

$$AC = \frac{TC}{Q} = AFC + AVC$$

ต้นทุนหน่วยสุดท้าย (Marginal costs) คือต้นทุนที่เพิ่มขึ้นเมื่อผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย ค่าดังกล่าวจะหาได้จากการหารส่วนเปลี่ยนของต้นทุนทั้งหมดด้วยส่วนเปลี่ยนทั้งหมดของสินค้าที่ผลิตได้ หรือในระยะสั้น จะหาได้จากการหารส่วนเปลี่ยนเฉพาะต้นทุนผันแปรทั้งหมด ด้วยส่วนเปลี่ยนของจำนวนสินค้าที่ผลิตได้

$$MC = \frac{\Delta TC}{\Delta Q} = \frac{\Delta TVC}{\Delta Q}$$

ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนเฉลี่ยและต้นทุนเพิ่ม (Relation between average and marginal costs)

ความสัมพันธ์ระหว่างเส้นต้นทุนเฉลี่ย และเส้นต้นทุนเพิ่ม แสดงด้วยกราฟรูป 2.4 และสามารถสรุปได้ดังนี้

1. MC มีค่าน้อยกว่า AVC ค่า AVC จะลดลงเมื่อมีการผลิตเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เส้น MC ช่วงนี้จะอยู่ต่ำกว่าเส้น AVC

2. MC มีค่ามากกว่า AVC ค่า TVC จะเพิ่มขึ้นเมื่อผลิตจำนวนมากขึ้น เส้น MC ช่วงนี้จะอยู่เหนือเส้น AVC

จากเหตุผล 2 ประการข้างต้น MC จะเท่ากับ AVC เมื่อ AVC มีค่าต่ำสุด เส้น MC จึงตัดจุดต่ำสุดของ AVC เสมอ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2.1.3 แผนภูมิที่ 1 แสดงขั้นตอนการผลิตเพลงพื้นบ้านล้านนากรณีศึกษาพิณเปี๊ยะ

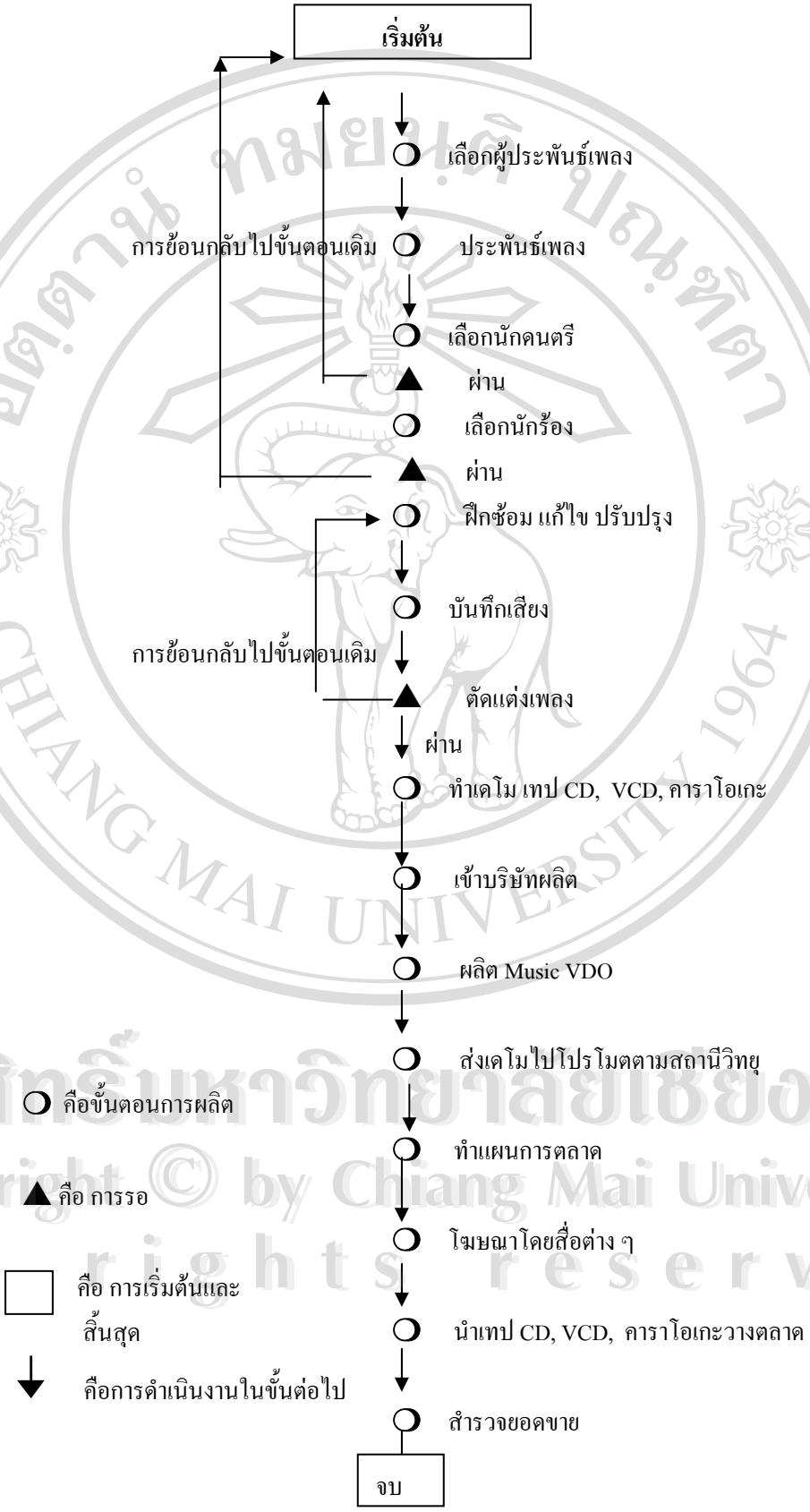

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2.2 ผลงานที่เกี่ยวข้อง

กมล เกตุศิริ (2495) นำเสนอพิณน้ำเต้า เกี่ยวกับรายละเอียดด้านประวัติ การกำเนิดเสียง และพิณสติคซีเทอร์ในอินเดียและในเวียดนามพอเป็นสังเขป ต่อมาในปี พ.ศ.2526 ได้อธิบายเกี่ยวกับพิณน้ำเต้าและพิณเปี๊ยะ ตามปรากฏในเนื้อหา “เสียงดนตรีในภาษาไทย” คล้ายกับการนำเสนอแรก สิ่งที่น่าสนใจคือ การเปิดเผยถึงที่มาหรือประวัติของการเสนอ สาระทางวิชาการเกี่ยวกับการกำเนิดเสียงของพิณน้ำเต้าออกมาในรูปของวิชาการที่อ้างอิงหลักการทางวิทยาศาสตร์ คือวิชาฟิสิกส์เป็นความล้ำยุคจนกรมศิลปากรในสมัยนั้น ต้องให้นักวิชาการดนตรีสากล คือพระเจนดุริยางค์ เป็นผู้พิสูจน์หรือตรวจสอบเนื้อหาหรือองค์ความรู้

สุรสิงห์สำรวม ฉิมพะเนาว์ (2520) ได้กล่าวถึงพิณเปี๊ยะในหนังสือ “การละเล่นของเด็กลานนาไทยในอดีต” นับเป็นนักวิชาการคนแรกที่นำเอาพิณเปี๊ยะมาเสนอในวงวิชาการ จนเป็นผลส่งให้เกิดการปลุกกระแสการอนุรักษ์ และส่งเสริมพิณชนิดนี้ ต่อมาได้เขียนบทความเรื่อง “การเล่นเปี๊ยะ : การส่งดนตรีจากดวงใจ” (2524) โดยได้กล่าวถึงนักวิชาการชาวตะวันตกเข้ามาศึกษาเรื่องนี้ที่จังหวัดเชียงใหม่(2510) รายชื่อนักดีดพิณในสมัยนั้น การพบสัญญาณของการเสื่อมสูญ แม้สุรสิงห์สำรวมจะมิใช่นักดนตรี แต่วิธีการนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับ ส่วนประกอบของพิณ วิธีกำเนิดเสียงศัพท์สังคีตในพิณเปี๊ยะ นับเป็นของใหม่สำหรับการศึกษาดนตรีพื้นบ้านในยุคนั้นพ่อคำผาย นุปิง

ประสิทธิ์ เลียวสิริพงศ์ (2529) นักวิชาการที่มีผลงานการเผยแพร่พิณเปี๊ยะ ทั้งในรูปของการเขียนบทความ การสาธิตวิธีการเล่น และการแสดงคอนเสิร์ต บทความเรื่อง “เปี๊ยะ : เด็งพลันเมาแห่งล้านนาไทย” ได้กล่าวถึงการเข้าสู่แวดวงวิชาการพิณเปี๊ยะจากการได้แรงดลใจ เมื่อได้อ่านเรื่องพิณเปี๊ยะที่ สุรสิงห์สำรวม ฉิมพะเนาว์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “การละเล่นของเด็กลานนาไทยในอดีต” ประสิทธิ์ เลียวสิริพงศ์ ได้เล่าถึงความพยายาม ในการสืบหานักดีดพิณเปี๊ยะ และช่างทำพิณเปี๊ยะ ความยากลำบากในการสืบทอด (เริ่มฝึก เมื่อ พ.ศ. 2522) บทความเรื่องนี้นับเป็นเอกสารยุคแรกที่กล่าวครอบคลุมถึงเรื่องต่าง ๆ อาทิ ประวัติของพิณเปี๊ยะ ส่วนประกอบ วิธีดีด ประวัติของนักดีดพิณ โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องของเสียงพิณเปี๊ยะที่คนไทยไม่มีโอกาสได้ยิน ซึ่งบรรเลงโดยพ่อตั๋น เขียวสวัสดิ์ ที่ เจอรัล บี. ดิค บันทึกเสียงไว้เมื่อ พ.ศ. 2512

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2536) บทความเรื่อง “ พิณในพระไตรปิฎก” เสนอในการประชุมทางวิชาการดนตรีครั้งที่ 2 ของมหาวิทยาลัยมหิดล เนื้อหาได้กล่าวถึงพิณโบราณชนิดต่าง ๆ ของอินเดียสาระสำคัญคือการหาเหตุผลเพื่อสรุปว่า “พิณเวฬุวะบัณฑุนัง” ของพระปัญจสิขคนธรรพเทพบุตร ใช้บรรเลงถวายสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งมีอยู่ในสักกะปัญหาสูตร เป็นพิณแบบผลิตเสียงโดรน โดยมีเหตุผลว่า วัฒนธรรมดนตรีแต่โบราณของอินเดียนั้น การร้องเพลงพร้อมกับการดีดพิณจะใช้แต่พิณแบบผลิตเสียงโดรน ไม่ใช้พิณแบบดีดเล่นเป็นทำนอง นับเป็นการเสนอที่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

แหวกออกไปจากแนวคิดในเรื่องของ “พิณเวฬุบัณฑุนัง” ของนักวิชาการท่านอื่น ซึ่งมักจะพรรณนาถึงพิณชนิดนี้ว่าเป็นพิณที่มีสีเหลืองงามอร่ามดังผลมะตูมสุก มีการประดับประดาด้วยรัตนชาติงดงามยิ่ง และมีสายถึง 50 สาย ซึ่งดูจะเป็นพิณแบบฮาร์พมากกว่าที่จะเป็นพิณแบบสติคซีเทอร์

ประสิทธ์ เลียวสิริพงศ์ (2539) ศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของวงสื่อมวลชนต่าง ๆ ได้มีการเสนอพิณเปี๊ยะออกทางโทรทัศน์และทางสื่อมวลชน หลังจากนั้นต่อมาได้เสนอดนตรีจากเปี๊ยะในแง่มุมต่างๆ ก่อให้เกิดแรงดลใจให้บุคลากรในวงการดนตรีและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทางด้านศิลปะวัฒนธรรมมีการเคลื่อนไหวไปในทางสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง เช่น การค้นพบอุ้ยบุญมา ไชยมะโน จากลำปาง อุ้ยวรรณ ถาเกิด จากเชียงใหม่ พร้อมกันนั้นก็มีนักดีดพิณเปี๊ยะที่มาจากสังคมยุคใหม่ ซึ่งเป็นที่รู้จักแพร่หลายในเวลาต่อมาเช่น อาจารณ์วิเทพ กันธิมา อาจารย์ รักเกียรติ ปัญญายศ จากมหาวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ อาจารย์รุจิพร ประชาเดชสุวัฒน์ จากมหาวิทยาลัยพายัพ อาจารย์ทรงกรด ทองคำ จากศูนย์อนุรักษ์เครื่องดนตรีโบราณเชียงใหม่ อาจารย์ฐาปนพงษ์ รัตนชมภู จากวิทยาลัยครู ลำปาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์วิเทพ กันธิมา มีผลงานเทปคาซเส็ทคนตรีพิณเปี๊ยะออกมาในเวลาไล่เลี่ยกัน นอกจากนี้ศิลปินดนตรีโฟล์คชาวเหนือคือนายจรัล มโนเพชร์ ได้จัดคอนเสิร์ตเกี่ยวกับพิณเปี๊ยะขึ้นหลายครั้ง กลุ่มนักดีดพิณเปี๊ยะเชียงใหม่ ได้จัดคอนเสิร์ตขึ้นทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และที่ศูนย์วัฒนธรรม แห่งประเทศไทยรวมถึงมีการบันทึกเสียงเกี่ยวกับพิณเปี๊ยะ

พิณเปี๊ยะอาจจะเป็นดนตรีที่ดูแปลก น่าทึ่ง แต่เงื่อนไขทางด้านการตลาด ของสังคมปัจจุบันไม่สามารถจะสร้างให้ดนตรีจากพิณชนิดนี้ให้เป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความสำเร็จทางธุรกิจได้ อย่างไรก็ตามยังมีผู้ที่มีใจรักและเห็นคุณค่าของเครื่องดนตรีชนิดนี้ ผลิตแถบบันทึกเสียงพิณเพี๊ยะออกมาหลายรายการด้วยกัน พอรวบรวมได้ดังนี้

1) พิณเปี๊ยะ เสียงแห่งความรัก อุ้ยแปง โนจา อุ้ยวรร ณ ถาเกิด(ไม่มีรายละเอียดผู้ผลิต) ราคา 65 บาท

2) พิณเปี๊ยะ PINN-PIA โดยวิเทพ กันธิมา หจก.ลือวิวัฒน์เทรดดิ้ง 50-20 เซนต์หลุยส์ 3 อ. ยานนาวา กรุงเทพฯ

3) พิณเปี๊ยะ โดยบุญมา ไชยมะโน ผู้ผลิต ทรงกลด ทองคำ ศูนย์อนุรักษ์เครื่องดนตรีโบราณ เชียงใหม่

4) เสียงพะสายพิณเปี๊ยะ โดยบุญมา ไชยมะโน และศิษย์ ณรงค์ สมิทธิธรรม เกรียงศักดิ์ สันเทพ และปรีชา โตปินใจ ผู้ผลิตศูนย์วัฒนธรรมวิทยาลัยครูลำปาง (2539)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ณรงค์ สมิทธิธรรม (2540) พิณสายเดียว พิณน้ำเต้า พิณเปี๊ยะ เป็นเครื่องดนตรีประเภทพิณชนิดหนึ่งที่เคยมีแพร่หลายอยู่ในประเทศไทย และประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีหลักฐานว่าได้รับอิทธิพลมาจากพิณโบราณของอินเดีย เมื่อสมัยประมาณหนึ่งพันปีล่วงมาแล้ว ปัจจุบันพิณเหล่านี้ได้เสื่อมสูญไปแทบหมดสิ้น เช่น ที่ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศที่ยังพอจะหาพบพิณแบบนี้ได้อยู่ เช่นประเทศเวียดนาม เขมร และไทย อย่างไรก็ตาม พิณแบบนี้กำลังอยู่ในภาวะการเสื่อมสูญหายไปทุกขณะ กลายเป็นเครื่องดนตรีที่หาคนเล่นเป็นได้น้อยมากมีรายงานว่ามีการบันทึกเสียงนักดีดพิณเปี๊ยะ โดยชาวต่างประเทศ ครั้นเมื่อนักดีดพิณวัยสูงอายุได้ร่วงโรยไปเป็นต้นว่าอุ้ยแปง โนจา นักดีดพิณเปี๊ยะชาวจังหวัดเชียงราย ซึ่งได้รับการยกย่องเป็นผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สาขาศิลปการแสดง(ดนตรีพื้นบ้าน–พิณเปี๊ยะ) ประจำปี 2536 ได้เสียชีวิตเมื่อ 2537 ต่อมา อุ้ยวรรณ ถาเกิด นักดีดพิณเปี๊ยะชาวอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ได้เสียชีวิตไปแล้วเช่นกัน ปัจจุบันไม่พบรายงานการค้นพบนักดีดพิณวัยสูงอายุเพิ่มอีกเลย ยกเว้นที่จังหวัดลำปางเท่านั้นที่ยังเหลือนักดีดพิณผู้สูงอายุอยู่ 6 คน ในจำนวนนี้ผู้ที่ยังเล่นพิณอย่างสม่ำเสมอมีเพียง 1 คนคือ อุ้ยบุญมา ไชยมะโน (77 ปี) นักดีดพิณชาวบ้านส้มป่อย ต.แม่สัน อ.ห้างฉัตร ซึ่งได้รับการยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้เป็นบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมสาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีพื้นบ้าน-พิณเปี๊ยะ) ประจำปี 2539 นักดีดพิณเปี๊ยะอีก 3 คน ยังดีดพิณเล่นเป็นบางครั้ง แต่ยังเก็บรักษาพิณเปี๊ยะอยู่ในสภาพดี ส่วนอีก 2 คนเลิกเล่น และไม่มีพิณเปี๊ยะมานานแล้ว แต่ยังไล่เสียงพิณได้อยู่ พอแสดงให้ทราบว่าเคยเล่นเป็นมาแล้ว ส่วนในจังหวัดอื่นตามภาคเหนือตอนบน ผู้เขียนยังไม่พบรายงานว่ามีการค้นพบนักดีดพิณเปี๊ยะวัยอาวุโสที่ไหนอีก

ธีรยุทธ ยวงศรี วิเทพ กันธิมา และบุญส่ง จันแจ (2545) กล่าวถึงประวัติ ส่วนประกอบ วิธีการเล่น สิ่งที่น่าสนใจคือ การกล่าวถึงการดีดพิณเปี๊ยะสองสายยุคนั้น ใช้นิ้วชี้ กับนิ้วกลางกดสาย ส่วนนิ้วที่ใช้เขี่ยสายคือนิ้วนาง นอกจากนี้ยังกล่าวถึงเพลงที่นิยมเล่นกันในสมัยนั้นซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 13 เพลง ต่อมาทรงกลด ทองคำ มีผลงานในรูปของบทความเกี่ยวกับพิณเปี๊ยะ เช่น “เปี๊ยะ พิณโบราณที่ไม่ธรรมดากับปัญหาการอนุรักษ์”ในหนังสืออนุสรณ์ดนตรีอุดมศึกษา(2537) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยกล่าวถึงส่วนประกอบของพิณ ประวัติของพิณ วิธีเล่นและปัญหาใน การอนุรักษ์บทความต่อมา “เปี๊ยะ : พิณที่ผู้หญิงเล่นไม่ได้จริงหรือ” (2538) ได้กล่าวถึงหลักฐานต่าง ๆ เพื่อยืนยันว่าพิณแบบนี้ผู้หญิงสามารถเล่นได้ เป็นต้นว่าหลักฐานจากที่ผู้หญิงชาวอาฟริกันเล่นพิณธนูซึ่งเป็นพิณประเภทเดียวกัน หลักฐานจากเจ้าคุณพระเจติยารักษ์ เจ้าอาวาสวัดพระธาตุหริภุญชัย จ.ลำพูน ครั้งที่ท่านยังเป็นสามเณรได้ไปงานสวดอภิธรรมงานศพเจ้าหลวงจักรคำ ที่คุ้มหลวงลำพูน ได้เล่าว่าท่านเคยได้ยินเสียงดนตรีที่เล่นกันในคุ้มหลวง เป็นเสียงที่แปลกมาก แต่ไม่ได้เห็นตัวผู้เล่น เมื่อได้สอบถามจึงทราบว่าเป็นเสียงพิณเปี๊ยะที่เล่นโดยผู้หญิงในคุ้ม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

Stanley Sadie (1980) จาก The New Grove Dictionary of Music and Musicians. (1989) และ The New Grove Dictionary of Musical Instruments. ทั้งสองเล่มสำคัญสำหรับการศึกษาดนตรี เกี่ยวกับเครื่องดนตรี วงดนตรี ประวัตินักดนตรี นักวิชาการทางดนตรี ทฤษฎีดนตรีบางเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาเกี่ยวกับพิณสายเดียว ของบรรดาประเทศต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งเขียนโดย นักวิชาการจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

Chaitanya Deva (1987) ได้เสนอเกี่ยวกับพิณหลายชนิด ของอินเดียในเนื้อหา Musical Instruments of India, History and Development สาระสำคัญที่เกี่ยวกับพิณสายเดียว ก็คือได้มีการกล่าวถึงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น พิณโบราณแบบสติคซีเทอร์ที่เป็นพิณสายเดียว ซึ่งอินเดียเรียกว่า “เอกะธารา” หลายชนิด ที่พัฒนามาจากเครื่องดนตรีแต่ครั้งบรรพกาล เช่น พิณธนู พิณหลุมต่าง ๆ พิณเอกะธารา เหล่านี้บางชนิดเป็นแบบ 2 สายก็มี ปัจจุบันพิณเหล่านี้ยังมีบทบาทอยู่ในวิถีชีวิตของชาวอินเดีย เช่น นักพรต นักร้องพเนจร วนิพก และชาวบ้าน นอกจากพิณแบบสายเดียวแล้วยังมีเรื่องเกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการของพิณแบบลิวท์ พิณแบบฮาร์พต่าง ๆ บี.ชัยธัญญาเทวา.(1989) ยังได้รวบรวมภาพจำหลักหิน ที่แสดงถึงเครื่องดนตรีของอินเดียทางใต้ไว้ในเรื่อง Musical Instruments in Sculpture in Karataka โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพเทพถือพิณ และบรรเลงพิณแบบสติคซีเทอร์นั้น สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของพิณแบบนี้ในสมัยนั้นเป็นอย่างยิ่ง

หมายเหตุ ที่ผ่านมาเป็นการศึกษาในทางสังคมศาสตร์ มนุษยวิทยา ดุริยางคศิลป์ วิจิตรศิลป์ แต่ในวิชาการทางเศรษฐศาสตร์ยังไม่ปรากฏผู้ศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2.3 ระเบียบวิธีวิจัย

จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้และภายใต้กรอบแนวคิดในการศึกษาที่กำหนดจะมีวิธีการศึกษาดังนี้

2.3.1 ดำเนินการโดยการเก็บข้อมูลภาคสนาม จากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆ เพื่อเป็นการนำไปสู่ความรู้และนำไปสู่ความรู้และเป็นการเชื่อมต่อข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารข้างต้น โดยคัดเลือกบุคคลข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เล่นพิณเปี๊ยะจำนวน 3 ราย ผู้ผลิตพิณเปี๊ยะ จำนวน 3 ราย ผู้ผลิตเพลง 3 ราย เริ่มจากการนัดหมาย สัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สังเกตและบันทึกข้อมูลโดยมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ สมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียงขนาดเล็ก แถบบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป

2.3.2 ดำเนินการโดยการใช้แบบสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- วิเคราะห์ต้นทุนของการผลิต เช่น ค่าห้องอัด ค่าจ้างนักดนตรี ผู้ประพันธ์เพลง เป็นต้น
- วิเคราะห์ด้านการพัฒนาเทคนิคการผลิต เช่น การใช้เครื่องดนตรีชนิดอื่นประกอบ การใช้คอมพิวเตอร์ตัดแต่งคำร้องและทำนองเพลง เป็นต้น
- วิเคราะห์ด้านรายได้ เช่น รายได้จากการขายเทป ซีดี วีซีดี และซีดีคาราโอเกะ เป็นต้น
- วิเคราะห์ด้านการตลาด เช่น กลยุทธ์การขาย การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ในสื่อประเภทต่าง ๆ เป็นต้น
- วิเคราะห์ด้านลิขสิทธิ์ของงานเพลง

2.3.3 ดำเนินการโดยการใช้แบบสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงบทบาทของรัฐในการให้การสนับสนุนหรือ ความช่วยเหลือแก่ผู้ผลิตเพลงพื้นบ้าน รวมทั้งปัญหาด้านลิขสิทธิ์ ของการผลิตเพลงพื้นบ้านจากผู้ผลิตเพลงพื้นบ้าน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved